

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: ימי הפורים

בס"ד | גיליון מס' 222

פרשת ויקרא

מי הודה לשוטרים על שעצרו אותו בטעות?

ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי (אסתר, ב, כ"ב)

'ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי'. בסופו של דבר כאן החלה הישועה, כי באותו לילה בו נדדה שנת אחשוורוש, נמצא כתוב בספר הזכרונות שמרדכי הציל את חייו.

בסיכומו של דבר, אם נתבונן, נראה שכל נס המגילה לא היה מתרחש, לולא אסתר היתה נותנת את זכות הגילוי למרדכי. כלומר, כל הנס הפלאי מתחיל בנתינת הזכות למרדכי, בהקרבת הזכות הגדולה של הצלת חיי המלך - שיירשם על שם מרדכי, ולא על שמה!

ולכן, מצוות היום כוללות בתוכן בעוצמה רבה את המרכיב של ההענקה לזולת, התמיכה בו, הדאגה כלפיו והאיכפתיות למענו. אלו לא מצוות שהובאו ליום הזה סתם, אלא כי יש בהן את הנוסחה האדירה שהביאה את הישועה, את הרצון להעניק, לתת, להקריב למען הזולת, לעשות הכל כדי להקל עליו, לוותר על זכויות אישיות למענו.

הבה נתבונן בסיפור המגילה, ונקרא את מה שטמון בו בין השורות: האיכפתיות למען הזולת, הרצון להיטיב אתו - אלו פתחו את שערי הנס, אלו הביאו את הישועה. לפיכך, יום הפורים הוא היום בו 'כל הפושט יד נותנים לו' - כי זהו יום שכולנו מעניקים ונותנים בשפע רב, מתוך רצון להיטיב, בלי לבדוק בציציות ובלי להתבונן עמוקות - רק לתת ולתת ולתת עם כל הלב!

וככל שגורבה בנתינה ביום הזה, ככל שנתאמץ לשמח את הזולת, להעניק מתת יד הגונה לכל מבקש, לשמח אדם גלמוד במשלוח מנות יצירתי, לנצל את היום הזה כדי לגרום ליהודי עצוב לחייך - כך נזכה שבזכות הנתינה שלנו ומאמצינו למען הזולת ייפתחו עבורנו שערי שמים, ונזכה אכן לנצל את היום הזה לפעול ישועות גדולות, בשפע, באושר, בשמחה!

תודה נרגשת במחלקה הקרדילוגית...

המחלקה הקרדילוגית בבית החולים 'רמב"ם' בחיפה, שעת צהריים מוקדמת. למקום נקלע יהודי חשוב המשמש כמגיד שיעור מפורסם, ובתוך כדי ביקורו במחלקה - שם לב לתכונה מעניינת שביי אחד החדרים במחלקה. עמדו שם כמה שוטרים, מחזיקים בידיהם מסמכים צפופים, ומבקשים להחתים את אחד המטופלים - תוך כדי שהם מתנצלים בפניו על אי הנעימות, כשנגד - הלה מודה להם בהתרגשות...

המחזה הזה עורר את סקרנותו של אותו מגיד שיעור, וכשהבחין בכך המטופל המאושפז - ביקש ממנו להתקרב ולספר לו על מה ולמה כל המהומה, מדוע השוטרים מתנצלים ומדוע הוא כל כך מודה להם. וכך סיפר האיש את הסיפור המדהים הבא:

היה זה ביום האתמול, כשנסע על ציר תנועה ראשי בחיפה, אז הבחין מרחוק ביד מתנפפת, ואדם שנראה כנתון במצוקה מבקש כי יעצור לו. הוא האט את רכבו

ימי הפורים הגדולים עומדים בפתח, כל לב יהודי נרגש ונלהב. מסביב יהוה סער הצלופנים והבונבונניירות, בחלל עולות נעימות קצובות, שמחות ומרקידות, האווירה כולה צבועה בחגיגות ססגונית עזה, ובעומק הלב פנימה מתחוללת מערבולת של רגשות שמחה ועליצות.

אכן כן, אחת לשנה, כולנו שוכחים את דאגות היום יום, ושוקעים לתוך יממה של שמחה ועליצות יוצאי דופן. 'חייב איניש לבסומי', דומה שאין חובה שהיא זכות אהובה כל כך, כמו להיכנס אל יום הפורים, לשקוע בשמחתו ולהתענג על גדולתו. זוהי יממה יחידה ונדירה בשנה, בה הכל - מכל הכיוונים ובכל העולמות - אפוף שמחה וגיל, והשפע והאושר אינם ברי תיאור.

זהו יום שמחה השוררת בחוצות וכובשת כל נים בלב, יום של עליצות פורצת גבולות ומרוממת טפח וטפחיים. וביום הגדול והנפלא הזה, כידוע לכולנו, שערי אורה ושמחה נפתחים, שערי שפע וישועה נפערם לרווחה, מזמינים את כל החפץ ליטול כי יבוא ויטול במלוא חופניו, כי כל הפושט יד ומבקש - גם מן שמיא - נותנים לו בשמחה וברוחב לב.

זהו גילוי נפלא שגילה הרוקח בפסוק 'עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע', וממנו חשף סוד שכדאי לדעת: המילה 'ממנה' כוללת את האותיות שבמילה 'מהמן'. כלומר, אם 'עת צרה היא ליעקב', אם יהודי חש בצרה ובמצוקה, אם יש משהו שמעיק על כל אחד מאיתנו, אזי 'וממנה יוושע' - כלומר מימים אלו, ימי השמחה על מפלת המן הרשע, יתן לשאוב ישועות רבות ונכספות, מסוגלים הם להרעיף ישועות כבירות.

וכאן נשאלת שאלה שראוי לייחד לה התבוננות מעמיקה: לאורך ההיסטוריה, סבל עם ישראל גזירות ורדיפות, גלויות ומכאובים, ומחלק גדול מהם נושע ונגאל, זכה בנס הצלה מרגש, ולזכר הניסים אותם חווינו - נקבעו לנו חגים ומועדים. אבל למה דווקא יום הפורים - הוא המיוחד לחולל בו ישועות לכל אחד מאיתנו? למה דווקא ביום הזה טמונה סגולה כה מיוחדת ועילאית? מה מיוחד בנס הפורים, שהפך את יומו ליום בו השערים נפתחים והישועות זורמות בקצב?!

התשובה היא, כי פורים הוא יום של נתינה. יום של התמסרות. יום שאחד מעיקריו הוא לשמח את הזולת, להעניק ליהודי אחר, לתמוך באח מן. פורים מיוחד בכך שהחל מהרגע בו נוצר הנס שלו, ועד כל רגע במהלך היום הגדול הזה בימינו, סמלו הוא הנתינה וההתמסרות לזולת, התמיכה, העזרה והסיוע מכל הלב.

אם נתבונן בנס המגילה, נגלה כי הוא מתחיל בכך שמרדכי הצדיק גילה את הסוד כי בגתן ותרש מבקשים להרעיל את המלך, ודיווח על כך לאסתר שדיווחה על הגילוי בשם מרדכי, ובכך ניצלו חיי אחשוורוש. אסתר המלכה יכולה היתה לקחת את הקרדיט על הגילוי, אבל בחרה לומר אותו בשם מרדכי, כפי שמודגש במגילה

שעת זהב...

יום הפורים הוא עת רצון מיוחדת, זמן מסוגל לפעול ישועות, שערי שמים פתוחים לרווחה. ובתוך היום הגדול הזה יש 24 שעות, כולן מרוממות ומיוחדות. אבל מתי בתוך היממה הזו היא עת הרצון הנעלית ביותר? מתי הזמן של יהודי להקיש על שערי שמים במלוא העוז והתעצומות, ולהיושע באמת?

את השאלה הזו הפנה הגאון רבי יוסף מוגרבי שליט"א - רב קהילת קריית שרת בחולון, למורו ורבו כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ל. ואז, השיב לו הרבי גילוי שמיימי מסעיר, מילים שכדאי לזכור אותן ולנצלן היטב:

בבוקרו של יום הפורים, קודם תפילת שחרית, היא עת רצון עילאית לאמירת תהלים. ולאחר אמירת התהלים, לפני תפילת שחרית - זוהי עת הרצון המיוחדת והעילאית ביותר, זהו הרגע הנעלה ביותר לפעול בו ישועה ביום הגדול והנשגב הזה!

הבה ננצל את הרגעים העילאיים האלה, ובכל הכח. אמירת תהלים לפני התפילה, ומיד אחריהם - עוד קודם התפילה - נקיש על שערי שמים, נתחנן על כל מה שמעיק עלינו, נתפלל על המצוקות האופפות אותנו. זוהי שעת זהב ועת רצון עילאית. הבה ננצל אותה בכל הכח!

לעילוי נשמת
ר' שלמה פרץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
ה"ר משה יהודה ב"ר שלמה ז"ל מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה. | הנוצח ע"י המשפחה

ועצר, והלה הסביר כי הוא ממחר מאוד ועליו להגיע למקום אחר בדחיפות, והוא מבקש אם ניתן לעלות לרכב ולהצטרף לנסיעה. הנהג - יהודי טוב לב ונחמד, הסכים בשמחה לעשות את מעשה החסד הזה, והזמינו לעלות לרכב ולהצטרף.

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות וגורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו. מהניידות קופצים שוטרים חמורי סבר ושלוף נשק, ומורים לנהג לעצור מיד, ולצאת מהרכב בידיים מונפות אל על. הנהג המבולבל עשה כמצוותם, ועל אתר הסתערו עליו כמה שוטרים, אזקו אותו באזיקים, והובילו אותו לתא המעצר.

עם כניסתו לחדר המעצר, הסתבר לו כי האיש שהעלה לרכבו הינו שודד מסוכן, שאיים בנשק על חיי עוברי אורח, ולבסוף נמלט רגלית - והסתייע בטוב לבו של נהג מזדמן כדי להמשיך את הבריחה. אלא שהדבר לא נעלם מעיני השוטרים הדולקים אחריו, והללו היו בטוחים כי הנהג מתואם עם השודד, ולבטח - הוא חבר באותה כנופיה. לא הועילו כל תחנוניו של האיש והוכחותיו, מפקד בית המעצר הורה כי ייעצר למשך הלילה, ומחר - מי יודע מתי - יימשך הטיפול בו...

מתנשם ומתנשף הוכנס היהודי הלז, הנהג הנחמד וגומל החסד, אל תוך חדר מעצרים מצחין, לצד פושעים מסוכנים - מהסוג שלא פגש מעולם, פרט לאותו אדם רע מעללים שהעלה לרכבו בטוב לבו. הוא מביט בקירות המקולפים ובתת התנאים, ומבין שזה לא המקום עבורו, הוא לא יצליח להירדם כאן, ובכלל - איך בכלל הגיע לכאן? וכי העלה בדעתו אי פעם שייקלע לחדר מעצרים?! וכי חטא, עוון או פשע מעולם?! - איך בכלל נקלע למצב הביש הזה?!

מחשבות לא נעימות ריחפו בירכתי מוחו, כיצד מעשה חסד אצילי הוביל אותו ללילה כה עצוב. הוא היה בטוח שכבר ביום המחר - כשתתברר הטעות ועד כמה אין לו קשר לכנופיה - ישתחרר, ובכל זאת - המחשבה על כך שייאלץ לבלות לילה אחד במקום כזה - תסכלה אותו מאוד. הוא חיפש תעסוקה להעביר את השעות שלפניו, ואז גילה כי בחדר חוברת הדרכה להגשת 'עזרה ראשונה', ומתוך שלא היה לו משהו טוב ומועיל יותר לעשות, החליט לעבור על החוברת שלפניו...

בין הנושאים הנידונים בחוברת, מוקדשת יריעה נרחבת לנושא התקפי לב, דרכים למניעה, דרכי טיפול, עזרה ראשונה, ולצד זאת - רשימת תסמינים המעידים כי התקף לב מתקרב. כשקרא את התסמינים הללו, עלתה במוחו מחשבה נועזת:

אם ממילא עליו לבלות את הלילה מוחץ לביתי, אין ספק כי בית חולים עדיף על בית מעצר... לפיכך, קרא ושינן את רשימת התסמינים, וכשהיה בטוח שהוא זוכר אותם היטב, ביצע את תוכניתו: הוא החל משתנק ומתקשה לנשום, דופק על חזהו בחוזקה ומפלבל בעיניו כמסוחרר...

באישון ליל החלה מהומה בחדר העצורים, אחד העצורים נראה כי אינו חש בטוב... כששמע כי ראש המשמרת מזמן אמבולנס בחשש לאירוע לבבי בבית המעצר - הבין כי תוכניתו הצליחה... לפחות יבלה את הלילה על מיטה נוחה בבית החולים כשלצידו צוות רפואי רחום, ולא על דרגש בבית המעמד כשסביבו פושעים מסוכנים...

ה'עצור' שנראה כי לבו לא עומד לו, הועלה לאמבולנס, מלווה בארבעה שוטרים חסונים שישמרו עליו כל העת. כראוי לעצור' במעמדו, הוא אפילו לא עבר את חדר המיון, הובהל מיד למחלקה הקרדיולוגית, שם החלו מיד בסידרת בדיקות מקיפה. ואז, הרופאים גילו את שגילו - - -

אכן כן, אחד העורקים הראשיים היה סתום ב-99 אחוז, והלה אפילו לא ידע! בעודו משתנק ועושה עצמו כבעל בעיה לבבית - אכן כן, לבו עמד לחטוף התקף אמיתי בכל רגע!

בני המשפחה הוזעקו למחלקה, מבולבלים ונבוכים מהלילה המוזר העובר עליהם, אבל אפילו לא ניתנה להם השהות לדבר עם אביהם. רופא מומחה הוזעק בשעות הלפנות בוקר, וביצע צנתור לבבי מורכב באופן דחוף ביותר, מציל בכך את לבו של היהודי שהבהיל את עצמו לבית החולים כתוכנית חמקנות מלילה בבית המעצר, ועתה מסתבר - כי זה מה שהציל את חייו!

עד שעות הבוקר המאוחרות, כשהתעורר מההרדמה, כבר התבררה למשטרה האמת הברורה מראש, כי האיש חף מפשע, הסך הכל הינו נהג טוב לב שביקש לעשות חסד עם יהודי שביקש 'טרמפ', ומצא עצמו מתגלגל לחדר המעצר על לא עוול בכפו. כעת באו השוטרים להתנצל ולהחתימו על מסמכי השחרור, בעוד הוא עומד ומודה להם על הטעות שעשו, שהרי רק בזכותה התברר עד כמה סתום עורק ראשי בלבו, וחיינו ניצלו!

וככל הסיפור הזה, סיפר אותו נהג בעצמו, בעודו בבית החולים, למגיד שיעור מפורסם שסיפר את הסיפור להרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א, והוסיף: 'הבנת מה הולך בעולם הזה? אני חשבתי שעשיתי לפלוני טובה, ומחמתה התגלגלה עליי רעה שכזו - להיעצר על לא עוול בכפי. ומה מסתבר? שההיפך הגמור הוא הנכון:

הטובה שעשיתי - היא שהצילה את חיי! ההיקלעות לבית המעצר - היא שהובילה לצנתור לבבי בזמן הנכון! המעצר שנגרם ממעשה החסד שעשיתי - חסך ממני התקף לב נוראי שתוצאותיו מי ישרון!

מדהים! מתברר, שמעשה חסד ונתינה למען הזולת, פותח שערים מפתיעים של שפע ורחמים מן שמיא, מעניק ניסים ונפלאות שלא ניתן לתאר או לשער. לפתע פתאום, במבט לאחור, ניתן לגלות עד כמה המאמץ למען הזולת, ההתמסרות למענו, הרצון להיטיב אתו - אלו פותחים לנו שערי ישועה, אלו מביאים בכנפיהם את השפע הנכסף.

הנה כי כן, אנו ניצבים בפני יום כה גדול, יום שכולו נתינה. הבה נצל את היום הזה כדי לתת, להעניק, להתאמץ, להקריב להתמסר ולסייע - לעשות הכל למען יהודי אחר, להקל עליו, לשמח את לבו. וככל שנרבה בעשיית חסד ובנתינה למען זולתנו - כך נזכה שבורא עולם ייטיב עימנו במידה כנגד מידה, ויפתח לנו את אוצרו הטוב!

20 המלצות בבת אחת!

בבית הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים' ומחבר ספרי 'אבן האזל', נשמעה באותו ערב נקישה רפה על הדלת, ובפתח נראה יהודי מיהודי ירושלים, שניכר שמצבו הכלכלי לא שפר עליו. הוא ביקש להיכנס ולשוחח עם הרב, ועם כניסתו אל חדרו של הרב הניח שני עמודים כתובים בכתב יד צפוף, וביקש מהרב לעיין בהם...

היתה זו רשימה ארוכה של נדיבי עם מעבר לים, אשר אותו יהודי ביקש לצאת לחו"ל ולהתרימם לעזרתו, והאיל ומצבו הכלכלי קשה מנשוא. ואם כל נזקק מיהודי ירושלים היה נכנס אל הרב מלצר ומבקש מכתב המלצה, הרי שהלה היה מקורי בבקשתו:

'אני מבקש כי הרב יכתוב לי 20 מכתבי המלצה שונים, ממוענים אישית לכל אחד מנדיבי הלב הללו, כאשר כל מכתב פונה אל הנדיב באופן אישי לפי כבודו ומעמדו. אני סמוך ובטוח שאינו דומה מכתב המלצה כללי למכתב המלצה אישי, שלבטח ימצא מסילות ללבו של כל נדיב - שעה שיראה שהרב פונה אליו אישית. אני יודע שמדובר בבקשה חריגה שתעלה לרב זמן רב ומאמץ מרובה, אבל זו הדרך שלי להצליח להתרים הרבה כסף...' - סיכם הלה את בקשתו המוזרה.

בני הבית, בשומעם את הדברים, התפלצו ממש. 'החופצה עוברת כל גבול' - התלחשו ביניהם, 'זהו, אנשים איבדו את הבושה! ככה להטריח את הרב? ככה ללחוץ עליו שיכתוב 20 מכתבים שונים? וכי אין גבול למה שניתן לדרוש מהרב?!

גם כך, כל העסק הזה של כתיבת המלצות לכל מי שיצא לחו"ל לקושש מעות, כבר מזמן אינו מוצא חן בעיניהם. היטב ידעו כי רבנים שעוסקים הרבה פחות מהרב מלצר, כבר עברו מזמן לטופס המלצה בדגם אחיד המצולם פעם אחר פעם, שכל הדרוש מהרב הוא להוסיף את שם המבקש ולחתום בשולי המסמך. ואם לא די בכך שהרב מוסיף וכותב המלצה ארוכה ומפורטת לכל מבקש, כאן זה כבר מוגזם ממש: 20 המלצות לאדם אחד! היתכן כדבר הזה?!

הם פנו אל הרב, וביקשו לעצור אותו בטרם יעשה מעשה. 'לא שייך לתת למצב להימשך כך!' - טענו בתוקף, 'זמנו של הרב יקר מופז, אי אפשר שיקדיש שעות כה רבות וטירחה כה גדולה למען כל מבקש מכתב. אם היה הלה מסתפק במכתב אחד - גם זה יותר מדי, אבל ניחא. אולם כעת - נראה כי איבד את הבלמים לחלוטין, הוא בטוח שעל הרב לטרוח בעבורו כל כך, לכתוב 20 מכתבים... לא יעלה על הדעת!'

חייך הרב והשיב: 'בוודאי אתם חושבים, כי בעולם האמת אקבל שכר רב על כתיבת ספרי 'אבן האזל', אולי על מלאכת הרבצת התורה בה אני עמל ללא הרף. בוודאי אקבל על כך שכר, אך אין כל ספק כי אקבל שכר רב ונוסף על השעות בהן אני לא כותב את ספרי - ותחת זאת כותב המלצות... אין צורך לחסוך בשעות הללו או להימנע מהטירחה הזו - הרי שכרי מובטח בגינן לא פחות משהוא מובטח על עסק התורה בו אני עוסק ביתר שעות היממה!'

ובאומרו זאת, פתח הרב מלצר צוהר, חרך הצצה לסולם העדיפיות של יהודי. לפעמים נראה, כי ישנם עיסוקים חשובים ורבי מעלה, ואילו ההתמסרות לזולת לא מצליחה להשתחל לראש סולם העדיפיות, זוכה במקום סמלי אי שם בירכתיים... בסיפור נפלא זה, אותו סיפר תלמידו הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, אנו מגלים את האמת:

ההיפך! ההתמסרות לזולת, הטירחה למענו, הפעלתנות כדי להקל עליו, האיכפתיות לגורלו - אלו קודשי קודשים ממש, זהו העיסוק הנעלה ביותר! כמה כדאי להשקיע בו, להקדיש לו זמן וכוחות, לתת לזולת את מלוא האנרגיה והסיוע שנוכל. עכשיו, בעומדנו ערב ימי הפורים, זה הזמן המסוגל לכך ביותר, זו העת הנכונה. הבה נצל את היום הזה שכולו חסד ונתינה כדי להרבות חסד ונתינה מכל הלב, ונזכה שהשפע, האושר והשמחה של היום הזה, ירדפונו כל ימי חינו!